

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. sausio 12 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Konkurencija – Piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi – Taisyklės, reglamentuojančios ieškinių, kuriuose pagal nacionalinę teisę prašoma atlyginti žalą, padarytą pažeidus valstybių narių ir Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatas, pareiškimą – Direktyva 2014/104/ES – 5 ir 6 straipsniai – Įrodymų pateikimas – Konkurencijos institucijos byloje esantys įrodymai – Baudžiamoji procedūra Europos Komisijoje, susijusi su konkurencijos taisyklių pažeidimu – Nacionalinė procedūra, susijusi su ieškiniu dėl žalos, padarytos dėl to paties pažeidimo, atlyginimo – Įrodymų pateikimo sąlygos“

Byloje C-57/21

dėl *Nejvyšší soud* (Aukščiausiasis Teismas, Čekijos Respublika) 2020 m. gruodžio 16 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. vasario 1 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

RegioJet a.s.

prieš

České dráhy a.s.,

dalyvaujant

Česká republika, Ministerstvo dopravy,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, teisėjai M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl (pranešėjas) ir J. Passer,

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2022 m. vasario 3 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *RegioJet a.s.*, atstovaujamos *advokát* O. Doležal,

* Proceso kalba: čekų.

- *České dráhy a.s.*, atstovaujamos *advokáti* J. Kindl, S. Mikeš ir K. Muzikář,
  - Graikijos vyriausybės, atstovaujamos K. Boskovits,
  - Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* F. Sclafani,
  - Europos Komisijos, atstovaujamos B. Ernst, P. Němečková ir C. Zois,
- susipažinęs su 2022 m. gegužės 5 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/104/ES dėl tam tikrų taisyklių, kuriomis reglamentuojami pagal nacionalinę teisę nagrinėjami ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo (OL L 349, 2014, p. 1) 5 straipsnio 1 ir 4 dalių, 6 straipsnio 5 dalies a punkto ir 6 straipsnio 7 ir 9 dalių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *RegioJet a.s.* ir *České dráhy a.s.* ginčą dėl *RegioJet* prašymo pateikti įrodymų, pateikto nagrinėjant ieškinį dėl žalos, kurią ši bendrovė tariamai patyrė dėl *České dráhy* antikonkurencinių veiksmų, atlyginimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas (EB) Nr. 1/2003

- 3 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [SESV 101] ir [102] straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 7 ir 21 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(7) Nacionaliniams teismams tenka svarbus vaidmuo taikant [Sąjungos] konkurencijos taisykles. Spręsdami privačių asmenų ginčus, jie gina subjektyvias teises, kurios yra apibrėžtos [Sąjungos] teisės, pavyzdžiui, priteisdami atlyginti žalą nukentėjusiesiems nuo pažeidimų. Šiuo atžvilgiu nacionalinių teismų vaidmuo papildo valstybių narių konkurencijos institucijų vaidmenį. Todėl jiems turėtų būti leidžiama taikyti visas [SESV 101 ir 102] straipsnių nuostatas.

<...>

- (21) Be to, konkurencijos taisyklių taikymo nuoseklumas reikalauja nustatyti valstybių narių teismų ir [Europos] Komisijos bendradarbiavimo tvarką. Tai galioja visiems valstybių narių teismams, taikantiems [SESV 101 ir 102] straipsnius – tiek taikant šias taisykles privačių asmenų bylose, ar veikiant kaip teisę taikanti valstybinė institucija, ar atliekant peržiūrinčio

teismo funkcijas. Visų pirma, nacionaliniai teismai turėtų turėti galimybę prašyti Komisiją informacijos ar nuomonės dėl dalykų, susijusių su [Sąjungos] konkurencijos teisės taikymu. <...>“

4 Šio reglamento 2 straipsnyje „Įrodinėjimo pareiga“ numatyta:

„Visuose nacionaliniuose ar [Sąjungos] procesuose dėl [SESV 101 ir 102] straipsnių taikymo pareiga įrodyti [SESV 101] straipsnio 1 dalies ar [102] straipsnio pažeidimą tenka šaliai ar institucijai, pareiškusiai, kad būta tokio pažeidimo. <...>“

5 Šio reglamento 5 straipsnis suformuluotas taip:

„Valstybių narių konkurencijos institucijos turi teisę atskirose bylose taikyti [SESV 101 ir 102] straipsnius. Tuo tikslu, veikdamos savo iniciatyva ar skundo pagrindu, jos gali priimti tokius sprendimus:

- pareikalauti nutraukti pažeidimą,
- taikyti laikinąsias apsaugos priemones,
- priimti įsipareigojimus,
- skirti vienkartinės, periodinės ar kitas nacionaliniuose įstatymuose numatytas nuobaudas.

Jeigu valstybių narių konkurencijos institucijos, remdamosi turima informacija, mano, kad uždraudimo kriterijai nėra tenkinami, jos gali nuspręsti, kad imtis veiksmų nėra pagrindo.“

6 To paties reglamento III skyrius susijęs su sprendimais, kuriuos Komisija priima pagal SESV 101 ir 102 straipsnius. Šiais sprendimais gali būti konstatuotas ir nutrauktas pažeidimas (7 straipsnis), priimtose laikinosios priemonės (8 straipsnis), įsipareigojimai pripažinti privalomais (9 straipsnis) ir galiausiai konstatuotas SESV 101 ir 102 straipsnių netaikymas (10 straipsnis).

7 Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio „Komisijos ir valstybių narių konkurencijos institucijų bendradarbiavimas“ 1 ir 6 dalyse numatyta:

„1. „Komisija ir valstybių narių konkurencijos institucijos glaudžiai bendradarbiauja taikydamos [Sąjungos] konkurencijos taisyklės.

<...>

6. Komisijai pradėjus sprendimo priėmimo pagal III skyriaus nuostatas procedūras, valstybių narių konkurencijos institucijos netenka kompetencijos taikyti [SESV 101 ir 102] straipsnius. Jei valstybės narės konkurencijos institucija jau nagrinėja bylą, Komisija inicijuoja procesą tik pasitarusi su ta konkurencijos institucija.“

8 Šio reglamento 16 straipsnyje „Vienodas [Sąjungos] konkurencijos teisės taikymas“ nustatyta:

„1. Nacionalinių teismų priimami sprendimai dėl susitarimų, sprendimų ar veiklos pagal [SESV 101 ar 102] straipsnį, jau esančių Komisijos sprendimo objektu, negali prieštarauti Komisijos priimtam sprendimui. Be to, nacionaliniai teismai turi vengti priimti sprendimus, kurie prieštarautų sprendimui, Komisijos ketinamam priimti jos pradėtoje byloje. Todėl nacionalinis

teismas turėjo įvertinti, ar reikia sustabdyti bylą. Šis įpareigojimas nepažeidžia teisių ir pareigų, numatytų [SESV 267] straipsnyje.

2. Valstybių narių konkurencijos institucijų priimami sprendimai dėl susitarimų, sprendimų ar veiklos pagal [SESV 101 ar 102] straipsnį, jau esančių Komisijos sprendimo objektu, negali prieštarauti Komisijos priimtam sprendimui.“

Reglamentas (EB) Nr. 773/2004

- 9 2004 m. balandžio 7 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 773/2004 dėl bylų nagrinėjimo Komisijoje pagal [SESV 101 ir 102] straipsnius tvarkos (OL L 123, 2004, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 3 t., p. 81), iš dalies pakeisto 2008 m. birželio 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 622/2008 (OL L 171, 2008, p. 3), 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Komisija gali nuspręsti inicijuoti bylos nagrinėjimą sprendimui priimti pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 III skyrių bet kuriuo metu, tačiau ne vėliau, kaip ankstesnę iš tokių datų: išankstinio vertinimo, nurodyto minėto reglamento 9 straipsnio 1 dalyje, arba pareiškimo dėl prieštaravimų paskelbimo diena, arba prašymo šalims išreikšti savo suinteresuotumą pradėti susitarimo diskusijas pateikimo diena, arba pranešimo pagal minėto reglamento 27 straipsnio 4 dalį paskelbimo diena.“

Direktyva 2014/104

- 10 Direktyvos 2014/104 6, 15, 21, 23 ir 25–28 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(6) kad būtų užtikrintas veiksmingas privatusis ieškinių pagal civilinę teisę vykdymas ir veiksmingas konkurencijos institucijų atliekamas viešasis vykdymo užtikrinimas, reikalinga abiejų šių priemonių sąveika, kad būtų pasiektas kuo didesnis konkurencijos taisyklių veiksmingumas. Būtina nuosekliai reglamentuoti tų abiejų formų vykdymo užtikrinimo koordinavimą, pavyzdžiui, teisės susipažinti su konkurencijos institucijų turimais dokumentais tvarką. <...>

<...>

(15) teikiant ieškinius dėl žalos, patirtos dėl Sąjungos arba nacionalinės konkurencijos teisės pažeidimo, atlyginimo, svarbus vaidmuo tenka įrodymams. Tačiau, kadangi konkurencijos teisės pažeidimų byloms būdinga informacijos asimetrija, tikslinga užtikrinti, kad ieškovams būtų suteikta teisė siekti, kad būtų atskleisti su jų ieškiniu susiję įrodymai, nereikalaujant nurodyti individualių įrodymų elementų. Siekiant užtikrinti lygias bylinėjimosi galimybes, tos priemonės ieškiniuose dėl žalos atlyginimo turėtų būti prieinamos ir atsakovams, kad jie galėtų prašyti ieškovų atskleisti įrodymus. Nacionaliniai teismai taip pat turėtų galėti nurodyti, kad tokius įrodymus atskleistų trečiosios šalys, įskaitant viešąsias valdžios institucijas. Tais atvejais, kai nacionalinis teismas pageidauja nurodyti, kad įrodymus atskleistų Komisija, prašymams pateikti informaciją taikomas [ES] ir valstybių narių lojalus bendradarbiavimo principas, nustatytas ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje, ir Reglamento <...> Nr. 1/2003 15 straipsnio 1 dalis. Jei nacionaliniai teismai nurodo viešosioms valdžios institucijoms atskleisti įrodymus, taikomi teisinio ir administracinio bendradarbiavimo pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę principai;

<...>

(21) kad Komisija ir nacionalinės konkurencijos institucijos veiksmingai ir nuosekliai taikytų SESV 101 ir 102 straipsnius, reikia visoje Sąjungoje užtikrinti bendrą požiūrį į įrodymų, kurie įtraukti į konkurencijos institucijos bylą, atskleidimą. Atskleidžiant įrodymus neturėtų būti nederamai trukdoma konkurencijos institucijai veiksmingai užtikrinti konkurencijos teisės vykdymą. <...>

<...>

(23) turėtų būti atidžiai įvertintas proporcingumo reikalavimas, kai dėl įrodymų atskleidimo gali būti pakenkta konkurencijos institucijos tyrimo strategijai, nes būtų atskleista, kokie dokumentai yra byloje, arba padarytas neigiamas poveikis įmonių ir konkurencijos institucijų bendradarbiavimui. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti „zondavimo ekspedicijū“ (t. y. konkrečiai neapibrėžtų ar itin plačiai apibrėžtų paieškų, kai ieškoma informacijos, kurios aktualumas procese dalyvaujančioms šalims mažai tikėtinas) prevencijai. Todėl neturėtų būti laikoma, kad prašymai atskleisti įrodymus yra proporcingi, kai juose prašoma bendrai atskleisti konkurencijos institucijos byloje esančius dokumentus, susijusius su tam tikra byla ar bendru dokumentų, kuriuos pateikė šalis konkrečios bylos atveju, atskleidimu. Tokie plataus pobūdžio prašymai atskleisti įrodymus taip pat būtų nesuderinami su prašančiosios šalies pareiga kuo tiksliau ir siauriau konkrečiai nurodyti įrodymus arba įrodymų kategorijas;

<...>

(25) bet kuriam atskleidimui turėtų būti taikoma išimtis, kai, jį suteikus, būtų nepagrįstai trukdoma konkurencijos institucijos vykdomam Sąjungos arba nacionalinės konkurencijos teisės pažeidimo tyrimui. Todėl informaciją, kurią parengė konkurencijos institucija nagrinėdama bylą siekiant užtikrinti Sąjungos arba nacionalinės konkurencijos teisės vykdymą ir kuri buvo išsiųsta to proceso šalims (pavyzdžiui, prieštaravimo pareiškimą), arba informaciją, kurią parengė to proceso šalis (pavyzdžiui, atsakymai į konkurencijos institucijos prašymus pateikti informaciją ar liudytojų pareiškimai), nagrinėjant ieškinius dėl žalos atlyginimo turėtų būti galima atskleisti tik po to, kai konkurencijos institucija baigia nagrinėti bylą, pavyzdžiui, priimdama sprendimą pagal Reglamento <...> Nr. 1/2003 5 straipsnį arba III skyrių, išskyrus sprendimus dėl laikinųjų priemonių;

(26) baudų neskyrimo programos ir susitarimo procedūros yra svarbios Sąjungos konkurencijos teisės viešojo vykdymo užtikrinimo priemonės, nes jos padeda aptikti sunkiausius konkurencijos teisės pažeidimus ir efektyviai už juos persekioti bei skirti sankcijas. <...> Siekiant užtikrinti, kad įmonės toliau būtų pasirengusios savanoriškai kreiptis į konkurencijos institucijas pateikdamos pareiškimus pagal baudų neskyrimo programą arba susitarimo pareiškimus, atskleidžiant įrodymus tokiems dokumentams turėtų būti taikoma išimtis. <...>

(27) šioje direktyvoje numatytais taisyklėmis dėl dokumentų, išskyrus baudų neskyrimo pareiškimus ir susitarimo pareiškimus, atskleidimo užtikrinama, kad nukentėjusiosios šalys turėtų pakankamai kitų alternatyvių priemonių susipažinti su svarbiais įrodymais, kurių reikia jų ieškiniams dėl žalos atlyginimo parengti. Nacionaliniai teismai turėtų turėti galimybę ieškovo prašymu patys susipažinti su dokumentais, kurių atveju remiamasi išimtimi, kad įsitikintų, ar jų turinys neviršija šioje direktyvoje nustatytų pareiškimo pagal baudų neskyrimo programą ir susitarimo pareiškimo apibrėžčių. Visą tų apibrėžčių ribas viršijantį turinį laikantis atitinkamų sąlygų turėtų būti galima atskleisti;

- (28) nagrinėdami ieškinius dėl žalos atlyginimo, nacionaliniai teismai turėtų turėti galimybę bet kuriuo metu nurodyti atskleisti įrodymus, egzistuojančius nepriklausomai nuo konkurencijos institucijos nagrinėjamos bylos („jau egzistuojanti informacija“).
- 11 Direktyvos 2014/104 2 straipsnio 17 punkte „jau egzistuojanti informacija“ apibrėžta kaip įrodymai, kurie egzistuoja nepriklausomai nuo konkurencijos institucijos nagrinėjamos bylos, neatsižvelgiant į tai, ar tokia informacija yra konkurencijos institucijos byloje.
- 12 Šios direktyvos 5 straipsnyje „Įrodymų atskleidimas“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad Sąjungoje nagrinėjant bylą, susijusią su ieškiniu dėl žalos atlyginimo, ieškovo, kuris pateikė pagrįstą paaiškinimą, kuriame nurodomi pagrįstai turimi faktai ir įrodymai, pakankami jo reikalavimo atlyginti žalą patikimumui pagrįsti, prašymu nacionaliniai teismai galėtų nurodyti atsakovui arba trečiajam šaliai atskleisti jų turimus svarbius įrodymus, laikantis šiame skyriuje nustatytų sąlygų. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniai teismai, atsakovo prašymu, galėtų nurodyti ieškovui arba trečiajam šaliai atskleisti svarbius įrodymus.

<...>

2. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniai teismai galėtų nurodyti atskleisti tiksliai įvardintus įrodymus ar svarbių įrodymų kategorijas, apibrėžtus kuo tiksliau ir siauriau, remiantis pagrįstame paaiškinime pateiktais pagrindais turimais faktais.

3. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniai teismai apribotų įrodymų atskleidimą, kad jis būtų proporcingas. Spręsdami, ar šalies prašymas atskleisti įrodymus yra proporcingas, nacionaliniai teismai įvertina visų šalių ir susijusių trečiųjų šalių teisėtus interesus. Jie visų pirma atsižvelgia į:

- a) tai, kokių mastu reikalavimas arba gynyba yra grindžiami turimais faktais ir įrodymais, kurie pagrindžia prašymą atskleisti įrodymus;
- b) įrodymų atskleidimo mastą ir išlaidas, ypač tenkančias susijusioms trečiosioms šalims, be kita ko, siekiant užkirsti kelią nekonkrečiai informacijos paieškai, kuri proceso šalims greičiausiai nebūtų aktuali;
- c) tai, ar įrodymai, kuriuos siekiama atskleisti, apima konfidencialią informaciją (ypač susijusią su trečiosiomis šalimis), ir į tvarką, nustatytą tokiai konfidencialiai informacijai apsaugoti.

4. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniai teismai turėtų įgaliojimus nurodyti atskleisti įrodymus, apimančius konfidencialią informaciją, kai jie mano, kad ji yra svarbi ieškinių dėl žalos atlyginimo atveju. Valstybės narės užtikrina, kad nurodydami atskleisti tokią informaciją nacionaliniai teismai turėtų veiksmingų priemonių tokiai informacijai apsaugoti.

5. Įmonių interesas išvengti ieškinių dėl su konkurencijos teisės pažeidimu susijusios žalos atlyginimo nelaikomas interesu, kurį reikia ginti.

<...>

8. Nedarant poveikio 4 bei 7 dalims ir 6 straipsniui, šiuo straipsniu valstybėms narėms netrukdoma toliau taikyti ar nustatyti naujas taisykles, pagal kurias būtų atskleidžiama daugiau įrodymų.“

13 Minėtos direktyvos 6 straipsnyje „Įrodymų, įtrauktų į konkurencijos institucijos bylą, atskleidimas“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad ieškinių dėl žalos atlyginimo atveju nacionaliniams teismams nurodant atskleisti įrodymus, įtrauktus į konkurencijos institucijos bylą, kartu su 5 straipsniu būtų taikomas šis straipsnis.

<...>

4. Laikydami 5 straipsnio 3 dalies, vertindami nurodymo atskleisti informaciją proporcingumą, papildomai nacionaliniai teismai įvertina:

- a) tai, ar prašymas buvo suformuluotas konkrečiai atsižvelgiant į konkurencijos institucijai pateiktą ar tokios konkurencijos institucijos byloje laikomų dokumentų pobūdį, dalyką ar turinį, o ne pateikiant nekonkretų prašymą atskleisti konkurencijos institucijai pateiktus dokumentus;
- b) tai, ar dokumentus atskleisti prašanti šalis to prašo dėl nacionaliniame teisme nagrinėjamo ieškinio dėl žalos atlyginimo; ir
- c) dėl 5 ir 10 dalių arba konkurencijos institucijos prašymu pagal 11 dalį – būtinybę užtikrinti konkurencijos teisės viešojo vykdymo užtikrinimo veiksmingumą.

5. Toliau nurodytų kategorijų įrodymus nacionaliniai teismai gali nurodyti atskleisti tik po to, kai konkurencijos institucija priimdama sprendimą arba kitais būdais baigia nagrinėti bylą:

- a) informaciją, kurią parengė fizinis arba juridinis asmuo specialiai konkurencijos institucijos nagrinėjamai bylai;
- b) informaciją, kurią konkurencijos institucija parengė ir išsiuntė šalims nagrinėdama bylą; ir
- c) atsiimtus susitarimo pareiškimus.

6. Valstybės narės užtikrina, kad nagrinėdami ieškinius dėl žalos atlyginimo nacionaliniai teismai niekada negalėtų nurodyti vienai iš šalių arba trečiųjų šalių atskleisti bet kurios iš šių kategorijų įrodymus:

- a) pareiškimų pagal baudų neskyrimo programą ir
- b) susitarimo pareiškimų.

7. Ieškovas gali pateikti pagrįstą prašymą, kad nacionalinis teismas gautų galimybę susipažinti su 6 dalies a ar b punkte nurodytais įrodymais tik tam, kad užtikrintų, kad jų turinys atitinka 2 straipsnio 1 dalies 16 ir 18 punktuose pateiktas apibrėžtis. Atlikdami tą vertinimą, nacionaliniai teismai gali prašyti tikrai kompetentingos konkurencijos institucijos pagalbos. Taip pat gali būti suteikta galimybė būti išklaudytiems susijusių įrodymų autoriams. Bet koku atveju nacionalinis teismas nesuteikia kitoms šalims arba trečiosioms šalims galimybės susipažinti su tais įrodymais.

8. Jei 6 dalis taikoma tik kai kurioms įrodymo, kurio prašoma, dalims, likusios jo dalys, priklausomai nuo to, kokiai kategorijai jos priklauso, atskleidžiamos laikantis atitinkamų šio straipsnio dalių.

9. Įrodymus, kurie yra konkurencijos institucijos byloje ir kurie nepriklauso nė vienai iš šiame straipsnyje išvardytų kategorijų, gali bet kuriuo metu būti nurodyta atskleisti nagrinėjant ieškinį dėl žalos atlyginimo, nedarant poveikio šiam straipsniui.

<...>

11. Jei konkurencijos institucija pageidauja pareikšti savo nuomonę dėl prašymo atskleisti įrodymus proporcingumo, ji gali savo iniciatyva pateikti savo pastabas nacionaliniam teismui, kurio prašoma nurodyti atskleisti įrodymus.“

14 Direktyvos 2014/104 22 straipsnyje „Laikinas taikymas [Taikymas laiko atžvilgiu]“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės priemonės, patvirtintos pagal 21 straipsnį tam, kad būtų laikomasi šios direktyvos esminių nuostatų, būtų netaikomos atgaline tvarka.

2. Valstybės narės užtikrina, kad bet kurios nacionalinės priemonės, patvirtintos pagal 21 straipsnį, išskyrus tas, kurios nurodytos 1 dalyje, nebūtų taikomos ieškiniams dėl žalos, kurie nacionaliniuose teismuose pateikti iki 2014 m. gruodžio 26 d.“

Čekijos teisė

Įstatymas (EB) Nr. 143/2001

15 Pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos redakcijos *Zákon č. 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže* (Konkurencijos apsaugos įstatymas Nr. 143/2001; toliau – Įstatymas Nr. 143/2001) 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad šiuo įstatymu „organizuojama konkurencijos apsauga prekių ir paslaugų rinkoje <...> nuo bet kokių veiksmų, kurie trukdo konkurencijai, ją riboja, iškraipo ar kelia jai grėsmę“.

16 Įstatymo Nr. 143/2001 21ca straipsnio 2 dalyje iš esmės nustatyta, kad dokumentai ir informacija, parengti ir pateikti vykstant administracinei procedūrai nacionalinėje konkurencijos institucijoje, valdžios institucijoms gali būti pateikti tik baigus tyrimą arba po to, kai nacionalinė konkurencijos institucija priima galutinį sprendimą dėl administracinės procedūros užbaigimo.

Įstatymas Nr. 262/2017

17 *Zákon č. 262/2017 Sb. o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže* (Įstatymas Nr. 262/2017 dėl žalos atlyginimo konkurencijos srityje, toliau – Įstatymas Nr. 262/2017) Direktyva 2014/104 perkeliama į Čekijos teisės sistemą.

18 Šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalies c punkte nustatyta, kad konfidencialia informacija, saugoma konfidencialumo pareigos, be kita ko, laikomi „patvirtinamieji dokumentai ir informacija, kurie buvo specialiai pateikti administracinės procedūros arba [nacionalinės] konkurencijos institucijos vykdomos kontrolės tikslais“.

- 19 Iš minėto įstatymo 10 straipsnio 1 dalies iš esmės matyti, kad prieš pradėdamas procesą, susijusį su ieškiniu dėl konkurencijos ribojimu padarytos žalos atlyginimo nagrinėjimu, ši ieškinį pareiškusios šalies, kuri atsižvelgiant į turimas faktines aplinkybes patikimai įrodo savo teisę į konkurencijos ribojimu padarytos žalos atlyginimą, prašymu, kai tai reikalinga ir proporcinga siekiant įgyvendinti pareiškėjo teisę į žalos atlyginimą, kolegijos pirmininkas asmenims, turintiems tam tikrus dokumentus, leidžiančius iširti situaciją, nurodo juos pateikti.
- 20 Minėto įstatymo 15 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „pareiga pateikti konfidencialią informaciją, nurodytą šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalies c punkte, gali kilti tik po to, kai įsiteisėja konkurencijos institucijos sprendimas dėl administracinės procedūros užbaigimo“.
- 21 Įstatymo Nr. 262/2017 16 straipsnio 1 dalies c punkte iš esmės numatyta, kad tuo atveju, kai prašoma leisti susipažinti su nacionalinės konkurencijos institucijos byloje esančiais dokumentais, kuriuose yra konfidencialios informacijos, kolegijos pirmininkas patikrina, ar jų pateikimas nepakenks veiksmingam konkurencijos teisės nuostatų taikymui. Pagal šio straipsnio 3 dalį dokumentai, kuriuose yra konfidencialios informacijos, gali būti pateikti tik baigus tyrimą arba po to, kai nacionalinė konkurencijos institucija priima galutinį sprendimą dėl administracinės procedūros užbaigimo.
- 22 Pagal šio įstatymo 18 straipsnio 1 dalį kolegijos pirmininkas šio įstatymo 10 ir 16 straipsniuose numatytais sąlygomis gali nurodyti pateikti įrodymų taip pat ir pradėjus procesą dėl esmės.
- 23 To paties įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad vykstant procesui dėl ieškiniu dėl žalos atlyginimo teismas yra saistomas kitos institucijos, t. y. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* (Konkurencijos apsaugos tarnyba, toliau – ÚOHS), ir Komisijos sprendimo dėl konkurencijos ribojimo buvimo ir šio ribojimo kaltininko tapatybės.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 24 2012 m. sausio 25 d. ÚOHS savo iniciatyva pradėjo administracinę procedūrą dėl Čekijos valstybei priklausančios nacionalinės geležinkelių transporto bendrovės *České dráhy* galimo piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi.
- 25 2015 m. *RegioJet*, įmonė, teikianti, be kita ko, keleivių vežimo geležinkeliais paslaugas maršrutu Praha–Ostrava (Čekijos Respublika), *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas, Čekijos Respublika) pareiškė bendrovei *České dráhy* ieškinį dėl žalos atlyginimo, prašydama atlyginti žalą, atsiradusią dėl šios bendrovės veiksmų, kuriais tariamai buvo pažeistos konkurencijos taisyklės.
- 26 2016 m. lapkričio 10 d. Komisija nusprendė pradėti oficialią tyrimo procedūrą pagal Reglamento Nr. 773/2004 2 straipsnio 1 dalį, siekdama įvertinti, ar bendrovė *České dráhy*, teikdama keleivių vežimo geležinkeliais paslaugas Čekijos Respublikoje, visų pirma maršrutu Praha–Ostrava, kaip manoma, taikė grobuoniškas kainas (byla Nr. AT.40156 – Čekijos geležinkeliai).
- 27 2016 m. lapkričio 14 d. ÚOHS sustabdė administracinę procedūrą, tačiau jos oficialiai neužbaigė, motyvuodama tuo, kad pati Komisija pradėjo procedūrą, kuri materialiniu požiūriu susijusi su tais pačiais veiksmais kaip ir tie, dėl kurių vyksta administracinė procedūra.

- 28 2017 m. spalio 11 d. *RegioJet*, pareikšdama ieškinį dėl žalos atlyginimo, paprašė pateikti dokumentus pagal Įstatymo Nr. 262/2017 nuostatas. *RegioJet*, be kita ko, prašė pateikti dokumentus, kuriuos, kaip ji manė, turėjo *České dráhy*, visų pirma išsamius sąrašus ir ataskaitas, susijusias su viešuoju geležinkelių transportu, taip pat šios bendrovės komercinio segmento apskaitą.
- 29 Remdamasi Įstatymo Nr. 143/2001 21ca straipsnio 2 dalimi ÚOHS nurodė, kad prašomų dokumentų, kuriuos ji turėjo per administracinę procedūrą, pateikti negalima iki galutinio šios administracinės bylos užbaigimo. Be to, ji nurodė, kad kiti prašomi dokumentai priskirtini prie dokumentų, sudarančių nuoseklų dokumentų rinkinį, kategorijos, ir atsisakė juos pateikti, nes tai galėtų sumažinti persekiojimo už konkurencijos teisės pažeidimus politikos veiksmingumą.
- 30 2018 m. vasario 26 d. Komisija, atsakydama į 2018 m. sausio 12 d. *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas) pateiktą prašymą, pabrėžė, kad sprendamas dėl įrodymų pateikimo teismas, siekdamas apsaugoti visų proceso šalių ir trečiųjų šalių teisėtus interesus, turi, be kita ko, taikyti proporcingumo principą ir imtis priemonių tokiai informacijai apsaugoti. Be to, ji pažymėjo, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 16 straipsnio 1 dalį nacionaliniai teismai, sprenddami dėl klausimų, patenkančių į SESV 101 ir 102 straipsnių taikymo sritį, negali priimti sprendimų, kurie prieštarautų Komisijos priimtiems sprendimams. Nacionaliniai teismai taip pat turi vengti priimti sprendimus, kurie prieštarautų sprendimui, kurį Komisija ketina priimti jos pradėtoje procedūroje. Todėl nacionalinis teismas turėjo įvertinti, ar reikia sustabdyti bylą.
- 31 2018 m. kovo 14 d. šis nacionalinis teismas įpareigojo *České dráhy* pateikti visus dokumentus, pridedant juos prie bylos medžiagos. Šiuose dokumentuose buvo, pirma, informacija, kurią ši bendrovė specialiai parengė dėl ÚOHS vykdomos procedūros, ir, antra, informacija, kuri buvo privalomai parengta ir saugoma ne dėl šios procedūros, pavyzdžiui, traukinių linijų apžvalgos, viešojo geležinkelių transporto ketvirčio apžvalgos, taip pat *České dráhy* eksploatuojamų linijų sąrašas. Kita vertus, šis teismas atmetė *RegioJet* prašymus pateikti, pirma, *České dráhy* komercinio veiklos segmento apskaitą, įskaitant jungiamuosius kodus pagal liniją ir traukinio tipą, ir, antra, *České dráhy* valdybos 2011 m. rugsėjo ir spalio mėn. susirinkimų protokolus.
- 32 2018 m. gruodžio 19 d. nutartimi tas pats teismas, remdamasis Įstatymo Nr. 262/2017 27 straipsnio 1 dalimi, nusprendė sustabdyti bylos dėl esmės, susijusios su ieškiniu dėl žalos atlyginimo, nagrinėjimą, kol bus baigta šio sprendimo 26 punkte nurodyta procedūra.
- 33 Savo ruožtu *RegioJet* ir *České dráhy* 2018 m. kovo 14 d. nutartį apskundė *Vrchní soud v Praze* (Prahos apeliacinis teismas, Čekijos Respublika). 2019 m. lapkričio 29 d. nutartimi šis teismas patvirtino 2018 m. kovo 14 d. nutartį ir, siekdamas užtikrinti pateiktų įrodymų apsaugą, priėmė priemones, kurias sudaro šių įrodymų sekvestravimas ir atskleidimas tik šalims, jų atstovams bei ekspertams, kiekvienu atveju remiantis motyvuotu rašytiniu prašymu ir gavus išankstinį teisėjo, nagrinėjančio bylą pagal darbo pasidalijimo principą, sutikimą.
- 34 *České dráhy* dėl 2019 m. lapkričio 29 d. nutarties pateikė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teismui – *Nejvyšší soud* (Aukščiausiasis Teismas, Čekijos Respublika).

35 Šiomis aplinkybėmis *Nejvyšší soud* (Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar tokie veiksmai, kai teismas nusprendžia nurodyti atskleisti įrodymus, nors tuo pačiu metu Komisija vykdo sprendimo priėmimo pagal Reglamento Nr. 1/2003 III skyriaus nuostatas procedūrą, ir dėl to teismas sustabdo bylą dėl žalos, patirtos dėl konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo, atitinka Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 1 dalies aiškinimą?
2. Ar Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalies a punkto ir 6 straipsnio 9 dalies aiškinimas draudžia nacionalinės teisės nuostatą, kuri riboja visos informacijos, pateiktos byloje konkurencijos institucijos reikalavimu, atskleidimą, taip pat tada, kai tai susiję su informacija, kurią proceso šalis privalo rengti ir saugoti (arba rengia ir saugo) pagal kitas teisės nuostatas, neatsižvelgiant į bylą dėl konkurencijos teisės pažeidimo?
3. Ar bylos nagrinėjimo baigimu „kitais būdais“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalį, taip pat gali būti laikoma situacija, kai nacionalinė konkurencijos institucija bylos nagrinėjimą sustabdo vos tik Komisijai inicijavus sprendimo priėmimo pagal Reglamento Nr. 1/2003 III skyriaus nuostatas procedūrą?
4. Ar atsižvelgiant į Direktyvos 2014/104 paskirtį ir tikslus nacionalinio teismo veiksmai, kai nacionalinę teisės nuostatą, perkeliančią tos direktyvos 6 straipsnio 7 dalį, pagal analogiją jis taiko tokioms informacijos kategorijoms, kaip antai informacijai, nurodytai tos pačios direktyvos 6 straipsnio 5 dalyje, t. y. teismas nusprendžia dėl įrodymų atskleidimo, tačiau su sąlyga, kad klausimą, ar įrodymai apima informaciją, kurią fizinis arba juridinis asmuo parengė specialiai konkurencijos institucijos nagrinėjimui bylai (kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalį), teismas spręs tik po to, kai šie įrodymai bus jam atskleisti, neprieštarauja jos 5 straipsnio 1 daliai, siejamai su 6 straipsnio 5 dalimi?
5. Jeigu atsakymas į pirmesnį klausimą būtų teigiamas, ar Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad teismo taikomos veiksmingos konfidencialios informacijos apsaugos priemonės gali lemti ieškovo arba kitų proceso šalių ir jų atstovų galimybės susipažinti su atskleistais įrodymais panaikinimą, kol teismas galutinai nuspręs, ar atskleisti įrodymai arba kai kurie iš jų patenka į įrodymų kategoriją pagal šios direktyvos 6 straipsnio 5 dalies a punktą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl Direktyvos 2014/104 5 ir 6 straipsnių taikymo „ratione temporis“

- 36 Dėl Direktyvos 2014/104 taikymo *ratione temporis* iš pradžių reikia priminti, kad šioje direktyvoje yra speciali nuostata, kurioje aiškiai nustatytos materialinių ir nematerialinių jos nuostatų taikymo laiko atžvilgiu sąlygos (2022 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *PACCAR ir kt.*, C-163/21, EU:C:2022:863, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 37 Viena vertus, pagal Direktyvos 2014/104 22 straipsnio 1 dalį valstybės narės turi užtikrinti, kad nacionalinės priemonės, patvirtintos pagal jos 21 straipsnį tam, kad būtų laikomasi šios direktyvos materialinių nuostatų, nebūtų taikomos atgaline tvarka.

- 38 Kita vertus, pagal Direktyvos 2014/104 22 straipsnio 2 dalį valstybės narės turi užtikrinti, kad jokios nacionalinės priemonės, išskyrus tas, kurios nurodytos 22 straipsnio 1 dalyje, nebūtų taikomos ieškiniams dėl žalos atlyginimo, kurie nacionaliniuose teismuose pateikti iki 2014 m. gruodžio 26 d.
- 39 Siekiant nustatyti Direktyvos 2014/104 nuostatų taikymą laiko atžvilgiu, pirmiausia reikia išsiaiškinti, ar atitinkama nuostata yra materialinė nuostata, turint omenyje, kad, šios direktyvos 22 straipsnyje nesant nuorodos į nacionalinę teisę, tas klausimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į Sąjungos, o ne į taikytiną nacionalinę teisę (2022 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *PACCAR ir kt.*, C-163/21, EU:C:2022:863, 30 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 40 Šiuo klausimu, pirma, reikia pažymėti, kad pagal šios direktyvos 5 ir 6 straipsnius siekiama nacionaliniams teismams suteikti galimybę laikantis tam tikrų sąlygų įpareigoti atsakovą ar trečiąją šalį pateikti jų turimus svarbius įrodymus, taigi jie lemia proceso, susijusio su ieškiniu dėl žalos atlyginimo, eigą.
- 41 Įpareigojant valstybes nares suteikti nacionaliniams teismams specialias teises nagrinėjant bylas, susijusias su ieškiniams dėl žalos, patirtos dėl konkurencijos teisės pažeidimų, atlyginimo, šiomis nuostatomis siekiama pašalinti nukentėjusio asmens nenaudai tokiose bylose egzistuojančią informacijos asimetriją, apie kurią priminta Direktyvos 2014/104 15 konstatuojamojoje dalyje ir dėl kurios tokiam asmeniui yra sunkiau gauti informaciją, būtiną ieškiniui dėl žalos atlyginimo pareikšti (šiuo klausimu žr. 2022 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *PACCAR ir kt.*, C-163/21, EU:C:2022:863, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 42 Antra, kadangi Direktyvos 2014/104 5 ir 6 straipsnių tikslas būtent ir yra leisti ieškovui tokiose bylose kompensuoti jo turimos informacijos trūkumą, jie neabejotinai suteikia tai šaliai privalumą, kurių ji neturi, kai dėl to kreipiasi į nacionalinį teismą. Vis dėlto šie straipsniai taikomi tik nacionaliniuose teismuose taikomoms procesinėms priemonėms, suteikiančioms jiems specialius įgaliojimus nustatyti faktines aplinkybes, kuriomis šalys remiasi bylose dėl žalos, padarytos tokiais pažeidimais, atlyginimo, tačiau jie tiesiogiai nedaro poveikio šalių teisei situacijai, nes šios nuostatos netaikomos nesutartinę civilinę atsakomybę sudarantiems elementams.
- 43 Konkrečiai kalbant, negalima teigti, kad Direktyvos 2014/104 5 ir 6 straipsniuose yra nustatytos naujos materialinės pareigos vienai ar kitai tokio pobūdžio bylų šaliai, o tai leistų laikyti šias nuostatas materialinėmis, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 22 straipsnio 1 dalį (pagal analogiją žr. 2022 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *PACCAR ir kt.*, C-163/21, EU:C:2022:863, 34 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 44 Taigi darytina išvada, kad Direktyvos 2014/104 5 ir 6 straipsniai nepriskiriami prie esminių šios direktyvos nuostatų, kaip jos suprantamos pagal jos 22 straipsnio 1 dalį, todėl, kaip generalinis advokatas iš esmės nurodė savo išvados 29 ir 34 punktuose, jie yra kitų šios direktyvos 22 straipsnio 2 dalyje nurodytų nuostatų, kurios šiuo atveju yra procesinės, dalis.
- 45 Antra, iš Direktyvos 2014/104 22 straipsnio 2 dalies matyti, kad perkeldamos šią direktyvą valstybės narės turi diskreciją nuspręsti, ar nacionalinės teisės normos, kuriomis perkeliamos šios direktyvos procedūrinės nuostatos, taikomos ieškiniams dėl žalos atlyginimo, pareikštiems nuo 2014 m. gruodžio 26 d. iki tos direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę dienos, ar ieškiniams,

pareikštiems ne vėliau kaip iki šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę termino pabaigos, t. y. iki 2016 m. gruodžio 27 d. (2019 m. kovo 28 d. Sprendimas *Cogeco Communications*, C-637/17, EU:C:2019:263, 28 punktą).

- 46 Nagrinėjamu atveju, iš Įstatymo Nr. 262/2017 matyti, kad Čekijos teisės aktų leidėjas nusprendė, jog nacionalinės nuostatos, kuriomis perkeliama Direktyvos 2014/104 procesinės nuostatos, tiesiogiai ir besąlygiškai taikomos ir ieškiniams, pareikštiems iki šios perkėlimo datos, tačiau po 2014 m. gruodžio 26 d. Ieškinys dėl žalos atlyginimo, dėl kurio buvo pateiktas prašymas pateikti dokumentus, buvo pareikštas 2015 m. lapkričio 25 d.
- 47 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad 5 ir 6 straipsniai pagrindinėje byloje taikytini *ratione temporis*, todėl reikia atsakyti į dėl šių nuostatų pateiktus prejudicinius klausimus.

Dėl esmės

Pirminės pastabos

- 48 Svarbu priminti, kad SESV 101 ir 102 straipsniuose numatytų konkurencijos taisyklių veiksmingumą, visų pirma šiose nuostatose įtvirtintų draudimų veiksmingą poveikį, didina tai, kad bet kuris asmuo turi galimybę prašyti atlyginti žalą, kuri jam buvo padaryta sutartimi ar veiksmais, galinčiais apriboti arba iškraipyti konkurenciją, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį, arba dominuojančią padėtį užimančios įmonės piktnaudžiavimu, kaip tai suprantama pagal SESV 102 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Courage ir Crehan*, C-453/99, EU:C:2001:465, 26 punktą ir 2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 33 punktą).
- 49 Kaip nurodyta Reglamento Nr. 1/2003 7 konstatuojamojoje dalyje, nacionaliniai teismai atlieka esminę funkciją taikant konkurencijos taisykles. Spręsdami privačių asmenų ginčus, jie gina Sąjungos teisėje numatytas subjektyvias teises, be kita ko, priteisdami žalos atlyginimą nukentėjusiesiems nuo pažeidimų. Šiuo atžvilgiu nacionalinių teismų vaidmuo papildo valstybių narių konkurencijos institucijų vaidmenį.
- 50 Nors tuo atveju, kai sprendžia dėl ieškinių dėl žalos atlyginimo, nesant galutinio konkurencijos institucijos sprendimo dėl tų pačių faktinių aplinkybių (vadinamieji *stand-alone* ieškiniai), šie teismai iš principo turi priimti sprendimą dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo, t. y. dėl susitarimų, sprendimų ar veiksmų buvimo, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį ir 102 straipsnį, civiliniai ieškiniai negali pakeisti nacionalinių ir Sąjungos SESV 101 ir 102 straipsnių įgyvendinimo užtikrinimo procedūrų, kurios vykdomos viešajame sektoriuje ir kuriose, kaip nustatyta Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsnyje, SESV 101 straipsnio 1 dalies arba SESV 102 straipsnio pažeidimo įrodinėjimo pareiga tenka šaliai arba institucijai, teigiančiai, kad buvo padarytas toks pažeidimas.
- 51 Tad aiškinant Direktyvos 2014/104 nuostatas, susijusias su įrodymų pateikimu, negalima apeiti antikoncepcinių veiksmų įrodinėjimo pareigos principų, kai paaiškėja, kad nagrinėjamo ieškinio dalykas yra ne vien žalos atlyginimas.
- 52 Priimdamas Direktyvą 2014/104 Sąjungos teisės aktų leidėjas iš tiesų rėmėsi šios direktyvos 6 konstatuojamojoje dalyje padaryta išvada, jog būtina, kad abi priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti veiksmingą konkurencijos taisyklių taikymą, t. y. atitinkamai valdžios institucijų

vykdomas Sąjungos konkurencijos taisyklių įgyvendinimas (*public enforcement*) ir privatūs ieškiniai dėl žalos, padarytos pažeidus šias taisykles, atlyginimo (*private enforcement*), tarpusavyje nuosekliai sąveikautų, visų pirma kiek tai susiję su galimybe susipažinti su konkurencijos institucijų turimais dokumentais.

- 53 Kalbant apie privačius ieškinius dėl žalos, patirtos dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo, atlyginimo, pažymėtina, kad Direktyvos 2014/104 II skyriuje (5–8 straipsniai) įtvirtintos nuostatos, taikomos dokumentų pateikimui, atspindi pusiausvyrą tarp, viena vertus, konkurencijos institucijų atliekamų veiksmų veiksmingumo ir, kita vertus, ieškinių dėl žalos atlyginimo, kuriuos pareiškia asmenys, manantys, kad nukentėjo dėl antikonkurencinių veiksmų, veiksmingumo.
- 54 Taigi, nors, atsižvelgiant į informacijos asimetriją, kuri dažnai būdinga ginčams dėl žalos, patirtos dėl konkurencijos teisės pažeidimų, atlyginimo, Direktyva 2014/104 siekiama padidinti nukentėjusiųjų nuo antikonkurencinių veiksmų galimybę gauti įrodymus, kurie jiems būtina reikalingi tam, kad būtų įrodytas jų reikalavimų atlyginti žalą pagrįstumas, ja taip pat siekiama šią galimybę griežtai apriboti.
- 55 Pirma, Direktyvos 2014/104 5 straipsnyje įtvirtintos tam tikros bendros įrodymų pateikimo taisyklės byloje, susijusiose su ieškiniiais dėl žalos, patirtos dėl konkurencijos teisės pažeidimų, atlyginimo.
- 56 Antra, šios direktyvos 6 straipsnyje numatytos specialios taisyklės dėl konkurencijos institucijos byloje esančių įrodymų pateikimo, kurios, be kita ko, atspindi skirtingą apsaugos lygį, priklausomai nuo prašomos informacijos ir nuo būtinybės apsaugoti viešajame sektoriuje vykdomų procedūrų veiksmingumą. Iš tikrųjų šioje nuostatoje išskiriamos kelios įrodymų kategorijos.
- 57 Visų pirma kalbant apie įrodymus, susijusius su pareiškimais, padarytais siekiant atleidimo nuo baudos ar jos sumažinimo, ir su susitarimo pareiškimais (toliau – juodojo sąrašo įrodymai), Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniai teismai niekada negalėtų nurodyti šaliai ar trečiajam asmeniui pateikti tokių įrodymų.
- 58 Kalbant apie informaciją, kurią fizinis arba juridinis asmuo specialiai parengė dėl konkurencijos institucijos pradėtos administracinės procedūros, apie informaciją, kurią parengė ši institucija ir kuri šalims siunčiama per šią procedūrą, taip pat apie susitarimo pareiškimus, kurie buvo atsiimti, pažymėtina, kad Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad nacionaliniai teismai gali nurodyti pateikti šioms kategorijoms priklausančius įrodymus (toliau – pilkojo sąrašo įrodymai) tik po to, kai konkurencijos institucija priimdama sprendimą ar kitu būdu užbaigia savo procedūrą.
- 59 Galiausiai pagal Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 9 dalį konkurencijos institucijos byloje esančius įrodymus, nepriskiriamus nė prie vienos iš pirma nurodytų kategorijų (toliau – baltojo sąrašo įrodymai), bet kuriuo metu gali būti nurodyta pateikti nagrinėjant ieškinį dėl žalos atlyginimo, nepažeidžiant šio straipsnio.
- 60 Trečia, svarbu pažymėti, kad, kaip matyti iš Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 3 dalies ir 6 straipsnio 4 dalies, joje numatyta speciali prašymams pateikti įrodymus taikoma tvarka, pagal kurią tokie prašymai netenkinami automatiškai, o vertinami atsižvelgiant į proporcingumo

principą ir aplinkybes bei teisėtus interesus. Taigi bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas turi atlikti griežtą proporcingumo kontrolę, prireikęs atsižvelgdamas į nuomonę, kurią šiam teismui pagal Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 11 dalį gali pateikti atitinkama konkurencijos institucija.

- 61 Į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus reikia atsakyti atsižvelgiant į šias išangines pastabas.

Dėl pirmojo klausimo

- 62 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nacionaliniam teismui draudžiama nurodyti pateikti įrodymus, reikalingus šiame teisme pradėtame nacionaliniame procese, susijusiame su ieškiniu dėl žalos, padarytos dėl konkurencijos teisės pažeidimo, atlyginimo, net jeigu Komisija, dėl to paties pažeidimo siekdama priimti sprendimą pagal Reglamento Nr. 1/2003 III skyrių, vykdo procedūrą, dėl kurios nacionalinis teismas sustabdė jame pradėtos bylos nagrinėjimą.
- 63 Iš pradžių svarbu pažymėti, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalį Komisijai pradėjus procedūrą valstybių narių konkurencijos institucijos netenka kompetencijos taikyti SESV 101 ir 102 straipsnius, kiek tai susiję su tais pačiais pažeidimais.
- 64 Kita vertus, pagal šio reglamento 16 straipsnio 1 dalį ieškinį dėl žalos atlyginimo nagrinėjantis nacionalinis teismas dėl to, kad Komisija pradėjo procedūrą, automatiškai nepraranda jurisdikcijos taikyti SESV 101 ir 102 straipsnius ir priimti sprendimą dėl šios institucijos nagrinėjamų pažeidimų. Pagal šią nuostatą nacionaliniai teismai turi tik, pirma, nepriimti sprendimų, prieštaraujančių Komisijos priimtam sprendimui, ir, antra, vengti priimti sprendimus, kurie prieštarautų Komisijos pradėtoje procedūroje ketinamam priimti sprendimui, ir šiuo tikslu įvertinti, ar reikia sustabdyti bylos nagrinėjimą.
- 65 Be to, iš Direktyvos 2014/104 nuostatų visumos matyti, kad pagal ją nereikalaujama, kad valstybių narių nacionaliniai teismai sustabdytų bylą, susijusią su ieškiniu dėl žalos, patirtos dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo, atlyginimo, nagrinėjimą dėl to, kad Komisijoje yra pradėta procedūra dėl tų pačių pažeidimų.
- 66 Nors, kaip nurodyta šio sprendimo 52 punkte, viena vertus, valdžios institucijų vykdomas Sąjungos konkurencijos taisyklių įgyvendinimas (*public enforcement*) ir, kita vertus, privatūs ieškiniai dėl žalos, padarytos pažeidus šias taisykles, atlyginimo (*private enforcement*) turi nuosekliai tarpusavyje sąveikauti, visų pirma kiek tai susiję su galimybe susipažinti su konkurencijos institucijų turimais dokumentais, vis dėlto šios priemonės viena kitą papildo ir iš principo gali būti taikomos vienu metu.
- 67 Šiuo aspektu Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 ir 9 dalių nuostatos patvirtina, kad byla, susijusi su ieškiniu dėl žalos atlyginimo, gali būti nagrinėjama toliau, nepaisant to, kad konkurencijos institucijoje yra vykdoma procedūra. Iš tiesų, nors nacionaliniai teismai gali nurodyti pateikti pilkojo sąrašo įrodymus tik po to, kai tokia institucija užbaigia procedūrą (šios direktyvos 6 straipsnio 5 dalis), pateikti baltojo sąrašo įrodymus gali būti nurodyta „bet kuriuo metu <...> nagrinėjant ieškinį dėl žalos atlyginimo“ (šios direktyvos 6 straipsnio 9 dalis).

- 68 Šiomis aplinkybėmis kyla klausimas, ar pagal Direktyvą 2014/104 nacionaliniam teismui draudžiama nurodyti pateikti įrodymus pagal nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis siekiama perkelti šios direktyvos 5 ir 6 straipsnius, nepaisant to, kad motyvuojant Komisijoje vykdoma procedūra buvo sustabdytas nacionalinis procesas, pradėtas pareiškus ieškinį dėl žalos atlyginimo.
- 69 Šiuo aspektu reikia konstatuoti, kad ši direktyva savaime neužkerta kelio nacionaliniam teismui nurodyti pateikti įrodymus nagrinėjamoje byloje dėl ieškinio dėl žalos, padarytos tariamu konkurencijos taisyklių pažeidimu, atlyginimo, net jeigu tuo pat metu Komisija vykdo procedūrą dėl to paties pažeidimo, o nacionalinis teismas yra sustabdęs bylos dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo nagrinėjimą, kol Komisija užbaigs procedūrą.
- 70 Nusprendęs nurodyti pateikti įrodymus byloje dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo, kurios nagrinėjimas buvo sustabdytas dėl Komisijos pradėtos procedūros, nacionalinis teismas iš principo nepriima sprendimo, galinčio prieštarauti sprendimui, kurį Komisija ketina priimti šioje procedūroje, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1/2003 16 straipsnio 1 dalį.
- 71 Vis dėlto, nors nacionaliniai teismai gali įpareigoti atsakovą ar trečiąją asmenį pateikti jų turimus reikšmingus įrodymus, jie tai turi padaryti laikydamiesi Direktyvoje 2014/104 nustatytų reikalavimų.
- 72 Taigi bylą nagrinėjantys nacionaliniai teismai, privalantys apriboti įrodymų pateikimą tik tuo, kas labai svarbu, proporcinga ir būtina, turi užtikrinti, kad sprendimas dėl įrodymų pateikimo nepagrįstai nepakenktų konkurencijos institucijos atliekamam tyrimui dėl konkurencijos teisės pažeidimo. Todėl šie teismai turi kruopščiai išnagrinėti jiems pateiktą prašymą, atsižvelgdami į prašomų įrodymų svarbą, ryšį tarp šių įrodymų ir pateikto reikalavimo atlyginti žalą, šių įrodymų tikslumo pakankumą ir jų proporcingumą.
- 73 Kaip nurodyta šios direktyvos 23 konstatuojamojoje dalyje, turėtų būti atidžiai įvertintas proporcingumo reikalavimas, kai dėl įrodymų pateikimo gali būti pakenkta konkurencijos institucijos tyrimo strategijai, nes būtų atskleista, kokie dokumentai yra jos byloje, arba padarytas neigiamas poveikis įmonių ir konkurencijos institucijų bendradarbiavimui. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti „zondavimo ekspedicijū“, t. y. nekonkrečių arba per plačiai apibrėžtų prašymų pateikti informaciją, kurios svarba procese dalyvaujančioms šalims mažai tikėtina, prevencijai.
- 74 Šiuo aspektu Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 4 dalies b punkte nurodyta, kad nacionaliniai teismai, nagrinėdami nurodymo pateikti informaciją proporcingumą, taip pat atsižvelgia į tai, ar „dokumentus atskleisti prašanti šalis to prašo dėl nacionaliniame teisme nagrinėjamo ieškinio dėl žalos atlyginimo“.
- 75 Tuo remiantis darytina išvada, kad vykdydamas nurodymo pateikti įrodymus proporcingumo patikrinimą, kuris turi būti atliktas atidžiai, ypač kai kalbama apie konkurencijos institucijos byloje esančius įrodymus, nacionalinis teismas taip pat turi atsižvelgti į tai, kad bylos, susijusios su ieškiniu dėl žalos atlyginimo, nagrinėjimas buvo sustabdytas.
- 76 Nors nurodymas pateikti įrodymus byloje dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo *a priori* nepriskirtinas prie „sprendimų“, nurodytų Reglamento Nr. 1/2003 16 straipsnio 1 dalyje, laikantis tiek lojalaus bendradarbiavimo principo, įtvirtinto ESS 4 straipsnio 3 dalyje, tiek tikslo veiksmingai ir vienodai taikyti Sąjungos konkurencijos teisę reikalaujama, kad nacionalinis teismas atsižvelgtų į Komisijos

vykdomą procedūrą, kai priima bet koki sprendimą ar priemonę byloje dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo, ypač kai šis sprendimas ar priemonė yra susiję su tokio paties ar panašaus konkurencijos teisės pažeidimo konstatavimu.

- 77 Taigi, kai teismas nurodo šalims ar tretiesiems asmenims pateikti įrodymus, susijusius su ieškiniu dėl žalos atlyginimo, kurio nagrinėjimas buvo sustabdytas dėl Komisijos pradėto tyrimo, jis turi užtikrinti, kad toks įrodymų pateikimas, kuris turi būti atliekamas gavus pakankamai apibrėžtą ir pagrįstą prašymą, būtų būtinas ir proporcingas, atsižvelgiant į tai, ko reikia šiam ieškiniui išnagrinėti.
- 78 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nacionaliniam teismui nedraudžiama nurodyti pateikti įrodymus, reikalingus šiame teisme pradėtame nacionaliniame procese, susijusiame su ieškiniu dėl žalos, padarytos dėl konkurencijos teisės pažeidimo, atlyginimo, net jeigu Komisija, dėl to pažeidimo siekdama priimti sprendimą pagal Reglamento Nr. 1/2003 III skyrių, vykdo procedūrą, dėl kurios nacionalinis teismas sustabdė jame pradėtos bylos nagrinėjimą. Vis dėlto nacionalinis teismas turi užtikrinti, kad šiame proceso etape prašomų įrodymų pateikimas, kuris turi atitikti Direktyvos 2014/104 5 ir 6 straipsniuose nustatytas sąlygas, neviršytų to, kas būtina atsižvelgiant į jame pateiktą reikalavimą atlyginti žalą.

Dėl trečiojo klausimo

- 79 Trečiuoju klausimu, kurį reikia nagrinėti prieš antrąjį klausimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionalinės konkurencijos institucijos inicijuotos administracinės procedūros sustabdymas dėl to, kad Komisija pradėjo procedūrą pagal Reglamento Nr. 1/2003 III skyrių, gali būti prilyginamas šios institucijos administracinės procedūros užbaigimui „priimant sprendimą ar kitais būdais“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.
- 80 Šiuo aspektu reikia priminti, kad pagal šios direktyvos 6 straipsnio 5 dalį nacionaliniai teismai gali nurodyti pateikti pilkojo sąrašo įrodymus „tik po to, kai konkurencijos institucija priimdama sprendimą arba kitais būdais baigia nagrinėti bylą“.
- 81 Pažodinis šios nuostatos aiškinimas, jos kontekstas ir ja siekiami tikslai rodo, kad bylos dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo, kaip antai nagrinėjamo pagrindinėje byloje, nagrinėjimo sustabdymas negali būti prilygintas procedūros užbaigimui.
- 82 Visų pirma, remiantis pažodiniu aiškinimu, „sustabdymas“ reiškia laikiną bylos nagrinėjimo atidėjimą. Taigi byla nėra baigta, nes ji atnaujinama, kai išnyksta sustabdymo priežastis.
- 83 Tai patvirtina Direktyvos 2014/104 25 konstatuojamoji dalis, kurioje pateikiami procedūros užbaigimo sprendimų pavyzdžiai, be kita ko, pateikiant nuorodą į sprendimus, kuriuos Komisija gali priimti pagal Reglamento Nr. 1/2003 III skyrių. Šioje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad bylos nagrinėjimas baigiamas, pavyzdžiui, priimant sprendimą pagal Reglamento Nr. 1/2003 5 straipsnį, „išskyrus sprendimus dėl laikinųjų priemonių“.
- 84 Taigi, kai Direktyvoje 2014/104 kalbama apie procedūros užbaigimą priimant sprendimą arba „kitais būdais“, tai reiškia priemones, kurios, kiek tai susiję su jų esme ir tikslu, patvirtinamos tuomet, kai nacionalinė konkurencijos institucija nusprendžia, kad, atsižvelgiant į bylos nagrinėjimo metu surinktą informaciją, galima ar net būtina priimti sprendimą ir užbaigti bylą.

- 85 Vadinas, tai, kad nacionalinė konkurencijos institucija sustabdo administracinę procedūrą, net jei toks sustabdymas motyvuojamas tuo, kad Komisija yra pradėjusi savo procedūrą, negali būti prilyginama šios institucijos administracinės procedūros užbaigimui „kitais būdais“.
- 86 Be to, nacionalinės konkurencijos institucijos administracinės procedūros sustabdymas pagal Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalį turi būti vertinamas atsižvelgiant į taisyklės, reglamentuojančias Komisijos ir nacionalinių konkurencijos institucijų lygiagrečią kompetenciją.
- 87 Kaip yra nusprendęs Teisingumo Teismas, dėl to, kad Komisija yra pradėjusi procedūrą, visam laikui ir galutinai neišnyksta nacionalinių konkurencijos institucijų kompetencija taikyti nacionalinę konkurencijos teisę, nes šių institucijų kompetencija atkuriamą iš karto, kai tik baigiama Komisijos pradėta procedūra (2012 m. vasario 14 d. Sprendimo *Toshiba Corporation ir kt.*, C-17/10, EU:C:2012:72, 79 ir 80 punktai).
- 88 Be to, pagal Reglamento Nr. 1/2003 16 straipsnio 2 dalį valstybių narių konkurencijos institucijos išsaugo įgaliojimus veikti tiek pagal Sąjungos, tiek pagal nacionalinę konkurencijos teisę, net jeigu pati Komisija jau yra priėmusi sprendimą, su sąlyga, kad jos nepriima sprendimų, kurie prieštarautų Komisijos priimtam sprendimui (šiuo klausimu žr. 2012 m. vasario 14 d. Sprendimo *Toshiba Corporation ir kt.*, C-17/10, EU:C:2012:72, 84–86 punktus).
- 89 Administracinės procedūros sustabdymas, kol Komisija užbaigs tyrimą atitinkamoje byloje, nėra šios procedūros užbaigimas ta prasme, kad buvo priimtas galutinis aktas dėl nagrinėjamo pažeidimo, o turi būti laikomas laikinąja priemone. Taigi, jei Komisija nusprendžia užbaigti procedūrą nepriimdama sprendimo dėl pažeidimo, atitinkama nacionalinė konkurencijos institucija iš esmės gali nuspręsti ją atnaujinti.
- 90 Galiausiai, kalbant apie Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalimi siekiamus tikslus, reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš šios direktyvos 25 konstatuojamosios dalies, pilkojo sąrašo įrodymams taikoma apsauga siekiama užtikrinti, kad dokumentų pateikimas nepagrįstai netrukdytų nacionalinės konkurencijos institucijos atliekamam tyrimui dėl Sąjungos konkurencijos teisės ar nacionalinės konkurencijos teisės pažeidimo. Leidimas pateikti pilkojo sąrašo įrodymus po to, kai nacionalinė konkurencijos institucija sustabdė procedūrą, bet vykstant Komisijos tyrimui, galėtų labai pakenkti šio Komisijos tyrimo veiksmingumui, taigi, ir minėtos direktyvos tikslams.
- 91 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionalinės konkurencijos institucijos inicijuotos administracinės procedūros sustabdymas dėl to, kad Komisija pradėjo procedūrą pagal Reglamento Nr. 1/2003 III skyrių, negali būti prilygintas šios institucijos administracinės procedūros užbaigimui „priimant sprendimą ar kitais būdais“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

Dėl antrojo klausimo

- 92 Visų pirma reikia priminti, kad, remiantis suformuota jurisprudencija, per nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrą, įtvirtintą SESV 267 straipsnyje, pastarasis turi pateikti nacionaliniam teismui naudingą atsakymą, kuris šiam leistų išspręsti jo nagrinėjamą ginčą. Tokiu atveju Teisingumo Teismui gali tekti ne tik performuluoti jam pateiktus klausimus, bet ir

atsižvelgti į Sąjungos teisės normas, kurių nacionalinis teismas nenurodė savo klausime (2022 m. spalio 13 d. Sprendimo *Herios*, C-593/21, EU:C:2022:784, 19 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 93 Nors antrasis prejudicinis klausimas, kaip jį suformulavo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atrodo susijęs tik su Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 ir 9 dalių išaiškinimu, šis teismas, remiantis jo prašymo priimti prejudicinį sprendimą tekstu, siekia išsiaiškinti, ar pagal šią direktyvą draudžiama priimti nacionalinės teisės nuostatas, išplečiančias informacijos, kuri negali būti pateikta vykstant procedūrai konkurencijos institucijoje, apimtį. Kadangi valstybių narių diskreciją perkeliant į nacionalinę teisę minėtos direktyvos 5 ir 6 straipsnius riboja tos pačios direktyvos 5 straipsnio 8 dalies nuostatos, antrąjį prejudicinį klausimą reikia performuluoti ir išplėsti taip, kad jis apimtų ir šias nuostatas.
- 94 Taigi reikia konstatuoti, kad antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 8 dalis, 6 straipsnio 5 dalies a punktas ir 6 straipsnio 9 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriomis, remiantis šios direktyvos 6 straipsnio 5 dalimi, laikinai ribojamas ne tik informacijos, kuri specialiai „parengta“ dėl konkurencijos institucijos pradėtos procedūros, bet ir bet kokios informacijos, kuri „pateikiama“ šiuo tikslu, pateikimas.
- 95 Šiuo aspektu, pirma, reikia nuspręsti dėl šio antrojo klausimo priimtimumo, kuri *České dráhy* ginčija teigdama, kad šis klausimas yra per ankstyvas ir hipotetinis, nes iki šiol Čekijos nacionaliniai teismai dar nėra priėmę sprendimo dėl to, ar dokumentai, kuriuos *České dráhy* prašė pateikti kaip įrodymus, buvo specialiai parengti dėl ŪOHS ar Komisijos inicijuotos procedūros.
- 96 Šiuo aspektu pakanka priminti, kad su Sąjungos teise susijusiems klausimams taikoma reikšmingumo prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 27 ir 28 punktai).
- 97 Šiuo atveju taip nėra. Atsakymas į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo antrąjį klausimą turi padėti jam nustatyti įrodymus, kurie priskirtini ne pilkajam, o baltajam sąrašui ir kurie prireikus, nepaisant to, kad konkurencijos institucija nėra užbaigusi savo procedūros, gali būti prašymo pateikti dokumentus pagal nacionalines nuostatas, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva 2014/104, dalykas.
- 98 Vadinasi, antrasis klausimas yra priimtinas.
- 99 Antra, dėl esmės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo priimti sprendimą dėl informacijos, kuriai taikoma Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalyje numatyta laikinoji apsauga, apimties, kiek tai susiję su pilkojo sąrašo įrodymais.

- 100 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad iš Įstatymo Nr. 262/2017 16 straipsnio 3 dalies, siejamos su jo 2 straipsnio 2 dalies c punktu, formuluotės matyti, jog laikinas apribojimas, taikytinas įrodymų pateikimui per laikotarpį, kai konkurencijos institucija vykdo procedūrą, yra taikomas visai informacijai, kuri konkurencijos institucijai pateikiama dėl šios procedūros, o ne tik informacijai, kuri „specialiai parengta“ šiuo tikslu.
- 101 Iš Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalies, siejamos su jos 25 konstatuojamąja dalimi, formuluotės aiškiai matyti, kad pagal šią nuostatą suteikiama laikinoji apsauga yra susijusi ne su visa specialiai, spontaniškai ar konkurencijos institucijos prašymu dėl tokios procedūros pateikta informacija, o tik su informacija, kuri parengta būtent dėl šios institucijos pradėtos procedūros.
- 102 Šią išvadą patvirtina sisteminis aptariamų nuostatų aiškinimas.
- 103 Šiuo aspektu reikia remtis, pirma, Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 9 dalimi, susijusia su baltojo sąrašo įrodymais, kurioje nustatyta, kad įrodymus, kurie yra konkurencijos institucijos byloje ir kurie nepriklauso pilkajam ir juodajam sąrašams, bet kuriuo metu gali būti nurodyta pateikti nagrinėjant ieškinį dėl žalos atlyginimo. Šios direktyvos 28 konstatuojamojoje dalyje paaiškinama šios nuostatos taikymo sritis, nes joje kalbama apie „įrodymus, egzistuojančius nepriklausomai nuo konkurencijos institucijos nagrinėjamos bylos“ (toliau – jau egzistuojanti informacija), siekiant apibūdinti įrodymus, kurių pateikimas nėra savaimė draudžiamas minėtoje direktyvoje dėl to, kad jie priklauso pilkajam ar juodajam sąrašams.
- 104 Antra, taip pat reikia pažymėti, kad tos pačios direktyvos 2 straipsnio 17 punkte „jau egzistuojanti informacija“ apibrėžiama kaip „įrodymai, kurie egzistuoja nepriklausomai nuo konkurencijos institucijos nagrinėjamos bylos, neatsižvelgiant į tai, ar tokia informacija yra konkurencijos institucijos byloje“.
- 105 Iš šios apibrėžties matyti, kad tokioje byloje esantys įrodymai taip pat gali patekti į baltąjį sąrašą. Konkrečiai kalbant, informacija, kurią proceso šalis privalo parengti ir saugoti (arba parengia ir saugo) pagal kitus teisės aktus ir nepriklausomai nuo procedūros dėl konkurencijos teisės pažeidimo, yra *par excellence* jau egzistuojanti informacija, kurią nacionaliniai teismai iš esmės bet kada gali nurodyti pateikti, jei tai yra baltojo sąrašo įrodymai.
- 106 Trečia, atspindint mintį, pirma, kad pilkojo ir juodojo sąrašų įrodymams suteikiama apsauga turėtų būti taikoma tik tuomet, jei tokia apsauga iš tikrųjų yra būtina, todėl yra tinkama atsižvelgiant į Direktyvos 2014/104 tikslus, ir, antra, kad reikėtų suteikti pakankamai plačias galimybes susipažinti su įrodymais, šios direktyvos 6 straipsnio 8 dalyje numatyta, jog tuo atveju, kai tik tam tikros prašomų įrodymų dalys priskirtinos juodajam sąrašui, likusios jų dalys, priklausomai nuo to, prie kokios kategorijos jos priskirtinos, pateikiamos laikantis atitinkamų minėtos direktyvos 6 straipsnio dalių.
- 107 Ketvirta, iš Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 8 dalies, remiantis kuria valstybės narės gali priimti taisykles, leidžiančias pateikti daugiau įrodymų, nepažeidžiant šio straipsnio 4 ir 7 dalių, ir iš šios direktyvos 6 straipsnio matyti, kad valstybėms narėms neleidžiama perkeliant Direktyvą 2014/104 į nacionalinę teisę patikslinti sąlygų, pagal kurias įrodymai priskiriami pilkajam, juodajam ar baltajam sąrašui.

- 108 Konkrečiai kalbant, leidimas valstybėms narėms išplėsti pilkajam sąrašui priskirtinos informacijos ribas lemtų labiau ribotą įrodymų pateikimą, o tai prieštarautų minėtos direktyvos 5 straipsnio 8 dalies logikai. Jei valstybės narės galėtų nustatyti griežtesnes įrodymų pateikimo taisykles nei tos, kurios nustatytos šios direktyvos 5 ir 6 straipsniuose, būtų pakenkta šia direktyva siekiamam suderinimo tikslui.
- 109 Taigi nacionalinės teisės aktai, kuriais laikinai apribojamas bet kokios informacijos, pateikiamos per procedūrą konkurencijos institucijos prašymu arba spontaniškai, įskaitant jau egzistuojančią informaciją, pateikimas, neatitinka Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalies a punkto ir 6 straipsnio 9 dalies.
- 110 Ši išvada nereiškia, kad teismas, į kurį kreiptasi su prašymu pateikti įrodymus byloje, susijusioje su ieškiniu dėl žalos, padarytos pažeidus konkurencijos taisykles, atlyginimo, būtinai privalo nurodyti pateikti visus dokumentus, kurie nebuvo specialiai parengti dėl konkurencijos institucijos vykdomos procedūros.
- 111 Iš tiesų nacionalinis teismas visais atvejais, o juo labiau kai bylos nagrinėjimas buvo sustabdytas, kol bus baigta konkurencijos institucijos pradėta administracinė procedūra, turi užtikrinti, kad šiame proceso etape prašomi pateikti įrodymai, kurie turi atitikti Direktyvos 2014/104 5 ir 6 straipsniuose nustatytas sąlygas, neviršytų to, kas būtina atsižvelgiant į jo nagrinėjamą reikalavimą atlyginti žalą.
- 112 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į antrąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 8 dalis, 6 straipsnio 5 dalies a punktas ir 6 straipsnio 9 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriomis, remiantis šios direktyvos 6 straipsnio 5 dalimi, laikinai ribojamas ne tik informacijos, specialiai „parengtos“ dėl konkurencijos institucijos pradėtos procedūros, bet ir bet kokios informacijos, kuri „pateikiama“ šiuo tikslu, pateikimas.

Dėl ketvirtąjo klausimo

- 113 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 1 dalis, siejama su šios direktyvos 6 straipsnio 5 dalies a punktu, turi būti aiškinama taip, kad pagal šias nuostatas nacionaliniam teismui nedraudžiama priimti sprendimo dėl prašymo pateikti įrodymus ir nurodyti juos sekvestruoti, atidedant klausimo, ar šie įrodymai priskirtini pilkajam sąrašui, nes juose yra „informacij[os], kurią parengė fizinis arba juridinis asmuo specialiai konkurencijos institucijos nagrinėjamai bylai“, kaip tai suprantama pagal pastarąją nuostatą, nagrinėjamą iki tol, kol šis teismas turės galimybę susipažinti su šiais įrodymais.
- 114 Nepaisant nuorodos į Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 7 dalį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galiausiai siekia išsiaiškinti, ar teismas gali nurodyti pateikti įrodymus, reglamentuojamus šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje, siekdamas įvertinti, ar šiuose įrodymuose yra „informacij[os], kurią parengė fizinis arba juridinis asmuo specialiai konkurencijos institucijos nagrinėjamai bylai“, kaip tai suprantama pagal tos direktyvos 6 straipsnio 5 dalies a punktą.
- 115 Šiuo aspektu reikia priminti, kad Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 7 dalyje teisės aktų leidėjas, kiek tai susiję su juodojo sąrašo įrodymais, numatė išankstinės patikros mechanizmą, kuriuo siekiama užtikrinti, kad nacionalinis teismas gautų tokius įrodymus tik tam, kad įsitikintų, kad jų turinys

- tikrai atitinka „pareiškimą pagal baudų neskyrimo programą“ arba „susitarimo pareiškimą“, apibrėžtus tos direktyvos 2 straipsnio 16 ir 18 punktuose, taigi, kad tai iš tikrųjų yra juodojo sąrašo įrodymai.
- 116 Vis dėlto tokio patikros mechanizmo nenumatyta dėl pilkojo sąrašo įrodymų, patenkančių į Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalies taikymo sritį. Taip yra todėl, kad, skirtingai nei juodojo sąrašo įrodymų atveju, pilkajam sąrašui priskirtinų įrodymų apsauga yra tik laikina.
- 117 Nagrinėjamu atveju kyla klausimas, ar pagal Direktyvą 2014/104 draudžiama, kad nacionalinis teismas, remdamasis pagal taikytiną nacionalinę proceso teisę suteikta galimybe (tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), galėtų imtis priemonių, kad įvertintų, ar įrodymai, kuriuos prašoma pateikti grindžiant ieškinį dėl žalos, patirtos dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo, atlyginimo, iš tikrųjų priskirtini pilkajam sąrašui, nors konkurencijos institucijos vykdoma procedūra dar nebaigta.
- 118 Atrodo, kad pagrindinėje byloje apeliacinis teismas nurodė pateikti įrodymus, klausimą, ar tarp šių įrodymų yra pilkojo sąrašo įrodymų, savo iniciatyva numatydamas nagrinėti po to, kai įrodymai bus pateikti teismui, bet prieš juos pateikiant pareiškėjui, šiam pateikus motyvuotą prašymą.
- 119 Šiuo aspektu reikia pažymėti, kad, kaip matyti ir iš Direktyvos 2014/104 21 konstatuojamosios dalies, šios direktyvos 6 straipsnio 5 dalyje numatyta tvarka, susijusia su pilkojo sąrašo įrodymais, siekiama užkirsti kelią tam, kad sprendimas dėl įrodymų pateikimo nepagrįstai pakenktų konkurencijos institucijos atliekamam tyrimui dėl Sąjungos konkurencijos teisės ar nacionalinės konkurencijos teisės pažeidimo.
- 120 Vadinas, Sąjungos teisės aktų leidėjas atliko šioje nuostatoje numatytą išsamų suderinamą iš esmės tam, kad konkurencijos teisė būtų įgyvendinta viešojoje srityje.
- 121 Tokio tikslo siekimas reiškia, kad galimybė susipažinti su pilkojo sąrašo įrodymais nesuteikiama nei pareiškėjams, nei kitiems tretiesiems asmenims, kol konkurencijos institucija neužbaigė savo procedūros.
- 122 Kita vertus, šis tikslas nedraudžia nacionaliniam teismui, taikant nacionalinę procesinę priemonę, nurodyti pateikti įrodymus, kurie gali būti priskirti pilkajam sąrašui, tik tam, kad atitinkami dokumentai būtų sekvestruoti ir pateikti pareiškėjui jo prašymu tik po to, kai teismas patikrins, ar šiuose dokumentuose yra šiam sąrašui priskirtinų įrodymų.
- 123 Atsižvelgiant į būtinybę pašalinti informacijos asimetriją ir užtikrinti konkurencijos teisės įgyvendinimo veiksmingumą privačioje srityje, kuria grindžiamas Direktyvos 2014/104 priėmimas, šia direktyva nacionaliniam teismui iš principo leidžiama pagal taikytiną nacionalinę proceso teisę naudotis tokia nacionaline priemone, be kita ko, siekiant užkirsti kelią tam, kad būtų per dažnai taikoma tos direktyvos 6 straipsnio 5 dalyje numatyta išimtis.
- 124 Ši procesinė priemonė didina reikalavimų atlyginti žalą veiksmingumą privačioje srityje, kartu išlaikant apsaugą, kuri turi būti taikoma pilkojo sąrašo įrodymams tol, kol konkurencijos institucija vienaip ar kitaip neužbaigia savo procedūros.
- 125 Taigi taikant tokią priemonę turi būti laikomasi iš proporcingumo principo kylančių reikalavimų, nurodytų Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 3 dalyje ir 6 straipsnio 4 dalyje.

- 126 Be kita ko, reikia atsižvelgti į įrodymų pateikimo apimtį ir sąnaudas, prašomų pateikti įrodymų svarbą grindžiant reikalavimą atlyginti žalą ir į tai, ar prašymas pateikti konkurencijos institucijos byloje esančius įrodymus buvo suformuluotas konkrečiai, kiek tai susiję su atitinkamų dokumentų pobūdžiu, dalyku ar turiniu.
- 127 Kaip priminta Direktyvos 2014/104 23 konstatuojamojoje dalyje, reikia vengti tenkinti nekonkrečius ar pernelyg plačius prašymus pateikti informaciją, kuri proceso šalims gali būti nesvarbi. Todėl bendriems prašymams pateikti dokumentus, esančius konkrečioje konkurencijos institucijos byloje, arba dokumentus, kuriuos tam tikra šalis pateikė konkrečioje byloje, turi būti skiriamas ypatingas dėmesys ir jie neturi būti laikomi proporcingais.
- 128 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 1 dalis, siejama su šios direktyvos 6 straipsnio 5 dalies a punktu, turi būti aiškinama taip, kad pagal šias nuostatas nacionaliniam teismui nedraudžiama, taikant nacionalinėje teisėje numatytą procesinę priemonę, priimti sprendimo dėl įrodymų pateikimo ir nurodyti juos sekvestruoti, atidedant klausimo, ar šiuose įrodymuose yra „informacij[os], kurią parengė fizinis arba juridinis asmuo specialiai konkurencijos institucijos nagrinėjamai bylai“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, nagrinėjimą iki tol, kol šis teismas turės galimybę susipažinti su šiais įrodymais. Vis dėlto taikant tokią priemonę turi būti laikomasi iš proporcingumo principo kylančių reikalavimų, nurodytų Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 3 dalyje ir 6 straipsnio 4 dalyje.

Dėl penktojo klausimo

- 129 Penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad tuo atveju, kai nacionalinis teismas atideda klausimo, ar įrodymuose, kuriuos prašoma pateikti, yra „informacij[os], kurią parengė fizinis arba juridinis asmuo specialiai konkurencijos institucijos nagrinėjamai bylai“, nagrinėjimą, šis teismas, remdamasis tos direktyvos 5 straipsnio 4 dalimi, gali atsisakyti pareiškėjui ar kitoms proceso šalims ir jų atstovams suteikti galimybę susipažinti su šiais įrodymais.
- 130 Šiuo aspektu pakanka priminti, kad pagal Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalies a punktą nacionaliniai teismai turi ne tik teisę, bet ir pareigą užtikrinti, kad, vykstant konkurencijos institucijos pradėti procedūrai, kita proceso šalis negalėtų susipažinti su fizinio ar juridinio asmens specialiai dėl šios procedūros parengta informacija.
- 131 Taigi, jei nacionalinis teismas, taikydamas nacionalinėje teisėje numatytą procesinę priemonę, nurodo pateikti įrodymus, kurie gali būti priskirti prie pilkojo sąrašo, siekdamas patikrinti, ar taip yra, šis teismas, neatsižvelgdamas į tai, ar atitinkamuose dokumentuose yra konfidencialios informacijos, turi užtikrinti, kad kita proceso šalis neturėtų galimybės susipažinti su šiais įrodymais: jeigu jie priskirtini baltajam sąrašui – kol jis neužbaigia šio patikrinimo, o jeigu šie įrodymai priskirtini pilkajam sąrašui – kol kompetentinga konkurencijos institucija neužbaigia savo procedūros.
- 132 Taigi į penktąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad tuo atveju, kai nacionalinis teismas, taikydamas nacionalinėje teisėje numatytą procesinę priemonę, atideda klausimo, ar prašomuose pateikti įrodymuose yra „informacij[os], kurią parengė fizinis arba juridinis asmuo specialiai konkurencijos institucijos nagrinėjamai bylai“, nagrinėjimą, šis teismas turi užtikrinti, kad pareiškėjas ar kitos proceso šalys

ir jų atstovai neturėtų galimybės susipažinti su šiais įrodymais: jeigu jie priskirtini baltajam sąrašui – kol jis neužbaigia šio patikrinimo, o jeigu šie įrodymai priskirtini pilkajam sąrašui – kol kompetentinga konkurencijos institucija neužbaigia savo procedūros.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 133 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/104/ES dėl tam tikrų taisyklių, kuriomis reglamentuojami pagal nacionalinę teisę nagrinėjami ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo, 5 straipsnio 1 dalis**

turi būti aiškinama taip:

pagal ją nacionaliniam teismui nedraudžiama nurodyti pateikti įrodymus, reikalingus šiame teisme pradėtame nacionaliniame procese, susijusiame su ieškiniu dėl žalos, padarytos dėl konkurencijos teisės pažeidimo, atlyginimo, net jeigu Europos Komisija, dėl to pažeidimo siekdama priimti sprendimą pagal 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [SESV 101 ir 102] straipsniuose, įgyvendinimo III skyrių, vykdo procedūrą, dėl kurios nacionalinis teismas sustabdė jame pradėtos bylos nagrinėjimą. Vis dėlto nacionalinis teismas turi užtikrinti, kad šiame proceso etape prašomų įrodymų pateikimas, kuris turi atitikti Direktyvos 2014/104 5 ir 6 straipsniuose nustatytas sąlygas, neviršytų to, kas būtina atsižvelgiant į jame pateiktą reikalavimą atlyginti žalą.

- 2. Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalis**

turi būti aiškinama taip:

nacionalinės konkurencijos institucijos inicijuotos administracinės procedūros sustabdymas dėl to, kad Europos Komisija pradėjo procedūrą pagal Reglamento Nr. 1/2003 III skyrių, negali būti prilygintas šios institucijos administracinės procedūros užbaigimui „priimant sprendimą ar kitais būdais“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

- 3. Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 8 dalis, 6 straipsnio 5 dalies a punktas ir 6 straipsnio 9 dalis**

turi būti aiškinami taip:

pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriomis, remiantis šios direktyvos 6 straipsnio 5 dalimi, laikinai ribojamas ne tik informacijos, kuri specialiai „parengta“

dėl konkurencijos institucijos pradėtos procedūros, bet ir bet kokios informacijos, kuri „pateikiama“ šiuo tikslu, pateikimas.

4. Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 1 dalis, siejama su šios direktyvos 6 straipsnio 5 dalies a punktu,

turi būti aiškinama taip:

pagal šias nuostatas nacionaliniam teismui nedraudžiama, taikant nacionalinėje teisėje numatytą procesinę priemonę, priimti sprendimo dėl įrodymų pateikimo ir nurodyti juos sekvestruoti, atidedant klausimo, ar šiuose įrodymuose yra „informacij[os], kurią parengė fizinis arba juridinis asmuo specialiai konkurencijos institucijos nagrinėjamai bylai“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, nagrinėjimą iki tol, kol šis teismas turės galimybę susipažinti su šiais įrodymais. Vis dėlto taikant tokią priemonę turi būti laikomasi iš proporcingumo principo kylančių reikalavimų, nurodytų Direktyvos 2014/104 5 straipsnio 3 dalyje ir 6 straipsnio 4 dalyje.

5. Direktyvos 2014/104 6 straipsnio 5 dalies a punktas

turi būti aiškinamas taip:

tuo atveju, kai nacionalinis teismas, taikydamas nacionalinėje teisėje numatytą procesinę priemonę, atideda klausimo, ar prašomuose pateikti įrodymuose yra „informacij[os], kurią parengė fizinis arba juridinis asmuo specialiai konkurencijos institucijos nagrinėjamai bylai“, nagrinėjimą, šis teismas turi užtikrinti, kad pareiškėjas ar kitos proceso šalys ir jų atstovai neturėtų galimybės susipažinti su šiais įrodymais: jeigu jie priskirtini baltajam sąrašui – kol jis neužbaigia šio patikrinimo, o jeigu šie įrodymai priskirtini pilkajam sąrašui – kol kompetentinga konkurencijos institucija neužbaigia savo procedūros.

Parašai.